Sattasniemen paliskunta
Poroisäntä Matti Riipi
Rajalantie 830
99655 Sattasvaara
p. 040 7066832
sattasniemimatti@gmail.com

Lausunto

27.2.2024

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: HE 100/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta

Sattasniemen paliskunnan lausunto

Sattasniemen paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 5 300. Osakkaita paliskunnassa on 162. Paliskunnan poronhoito perustuu ympärivuotiseen luonnonlaitumien hyödyntämiseen. Laidunkiertoa tuetaan laidunkiertoaidoilla. Sattasniemen paliskunta sijoittuu poronhoitolain (PHL 848/1990) määrittelemälle erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulle alueelle. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (PHL 2 §). Paliskunnan poronhoitajilla on alueella ylimuistoinen nautintaoikeus, poronhoito-oikeus (PHL 3 §). Poronhoitokulttuuri paliskunnassa on kehittynyt metsäsaamelaisen peuranpyyntikulttuurin pohjalta. Paliskunnan poronhoitajat pääsääntöisesti polveutuvat alueen alkuperäisväestöstä.

Lakiesityksessä saamelaiset tunnistetaan kieliperusteella, kohta on ongelmallinen, koska silloin etnisesti saamelaiset, jotka ovat menettäneet kielen jäävät tunnistamatta. Kansainvälisissä sopimuksissa turvataan oikeus kieleen ja kulttuuriin. Perinteisten elinkeinojen harjoittaminen on osa saamelaiskulttuuria. Kielensä menettäneiden oikeudet kulttuurin harjoittamiseen tulee turvata, tätä myös kansainväliset KP-sopimukset edellyttävät.

On tärkeää, että tunnistetaan ja turvataan etnisesti alkuperäiskansaan kuuluvien maankäyttöoikeudet myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Korkein hallinto-oikeus on linjannut Sokli- päätöksessään (KHO:2022:38) että suomessa tulee noudattaa kansainvälisiä KP-sopimuksia myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Sopimukset liittyvät mm. alkuperäiskansojen perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen.

Lakivalmistelussa tulee turvata kielensä menettäneiden saamelaisten oikeudet kulttuurin harjoittamiseen. Huomionarvoista on että kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 169 alkuperäis- ja heimokansoista ottaa huomioon polveutumisen alkuperäisväestöstä, siten kielensä menettäneiden oikeudet. Mikäli Suomi on ratifioimassa tulevaisuudessa ILO-sopimusta tulee turvata myös kielensä menettäneiden oikeudet.

Lakivalmistelussa tulee ottaa huomioon, ettei poroelinkeinon asemaa ja oikeuksia heikennetä. Elinkeinonharjoittajien yhdenvertainen kohtelu tulee huomioida. Poronhoitolain mukaista neuvotteluvelvollisuutta maankäytöstä (PHL53§) tulee vahvistaa myös muulla poronhoitoalueella.

Sattasniemen paliskunta

Matti Riipi